

СХВАЛЕНО

протокол засідання педагогічної
ради Кам'янець-Подільського
ліцею «Славутинка»
Хмельницької обласної ради
29.08.2025 №1

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом в.о. директора
Кам'янець-Подільського ліцею
«Славутинка» Хмельницької
обласної ради
29.08.2025 №114-од

ПОЛОЖЕННЯ

про дотримання принципів забезпечення рівних прав і можливостей
жінок і чоловіків, запобігання і протидію насильству за ознакою статі,
дискримінації за ознакою статі й сексуальним домаганням
у Кам'янець-Подільському ліцеї "Славутинка"
Хмельницької обласної ради

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ (ПРЕАМБУЛА)

- 1.1. Це Положення розроблено відповідно до Конституції України, законодавства України й міжнародних зобов'язань нашої держави у сфері забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків, запобігання дискримінації і насильству за ознакою статі.
- 1.2. Правову основу цього Положення становлять:

Міжнародні документи:

- Загальна декларація прав людини (1948);
- Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW, 1979), ратифікована Україною;
- Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція, 2011);
- Пекінська платформа дій (1995) та її наступні огляди;
- Цілі сталого розвитку ООН до 2030 року (Ціль 5 – гендерна рівність).

Національне законодавство України:

- Конституція України (статті 21, 24) — гарантує рівність прав жінок і чоловіків та недопустимість дискримінації;
- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 08.09.2005 № 2866-IV (зі змінами);
- Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 06.09.2012 № 5207-VI;
- Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017 № 2229-VIII;
- Закон України «Про протидію торгівлі людьми» від 17.01.2019 № 2671-VIII;
- Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII (ст.1, ст.2, ст.3, ст.6, ст.79);
- Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX (ст. 3, ст. 10, ст.12);
- Кодекс законів про працю України (ст. 2-1, ст. 2, ст.22);
- Кримінальний кодекс України (статті щодо відповідальності за насильство, сексуальні домагання, торгівлю людьми);
- Національна стратегія у сфері прав людини, затверджена Указом Президента України від 25.08.2015 № 501/2015;
- Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722/2019;
- Постанова КМУ «Деякі питання забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» від 09.10.2020 № 930;

- Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції комунікації у сфері гендерної рівності» від 16.09.2020 № 1128-р;
 - Розпорядження КМУ «Про схвалення Державної стратегії забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2030 року» від 12.08.2022 № 752-р;
 - Розпорядження КМУ «Про схвалення Стратегії впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року» від 20.12.2022 № 1163-р;
 - Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Методології та критеріїв проведення гендерного аудиту закладів освіти» від 05.11.2021 № 1182.
- 1.3. Це Положення поширюється на всіх учасників освітнього процесу ліцею: здобувачів освіти (вихованців пансіону), педагогічних й інших працівників ліцею, батьків (законних представників), а також осіб, які перебувають на території ліцею.
- 1.4. Метою цього Положення є створення в ліцеї безпечного, рівного й поважливого освітнього середовища, вільного від будь-яких форм дискримінації, насильства й домагань за ознакою статі, а також формування в здобувачів освіти культури гендерної рівності, толерантності й поваги до людської гідності.

II. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І ВИЗНАЧЕННЯ

- 2.1. У цьому Положенні вживаються такі основні терміни:

гендерна рівність – рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості для його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати рівну участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства;

дискримінація за ознакою статі – дії або бездіяльність, що обмежують права або переваги особи залежно від її статі, зокрема пряма, непряма дискримінація, утиск, підбурювання до дискримінації і пов'язана з нею;

насильство за ознакою статі – будь-які дії або погрози дій, що вчиняються щодо особи через її статеву належність і заподіюють або можуть заподіяти фізичну, сексуальну, психологічну шкоду, зокрема примус і позбавлення волі;

сексуальні домагання – небажана вербальна, невербальна або фізична поведінка сексуального характеру, що принижує гідність особи, або є умовою реалізації будь-яких прав особи, або створює ворожу, принизливу чи образливу атмосферу;

гендерний стереотип – стандартизоване уявлення про моделі поведінки, риси характеру й ролі жінок або чоловіків, що закріплює нерівність між ними;

безпечне освітнє середовище – сукупність умов, що забезпечують фізичну, психологічну й соціальну захищеність учасників освітнього процесу, повагу до їхньої гідності й відсутність будь-яких форм насильства й дискримінації.

III. ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІЦЕЮ У СФЕРІ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

Ліцей у своїй діяльності дотримується таких принципів:

- рівність прав і можливостей усіх учасників освітнього процесу незалежно від статі;
- недопустимість будь-яких форм дискримінації, насильства або домагань за ознакою статі;
- повага до людської гідності й особистості кожного учасника освітнього процесу;
- інклюзивність і створення безпечного освітнього середовища для всіх;
- прозорість і відкритість при реагуванні на порушення;
- пріоритет інтересів постраждалої особи;
- конфіденційність при розгляді звернень і скарг;
- системне виховання культури гендерної рівності й толерантності.

IV. ПРАВА Й ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Здобувачі освіти мають право:

- навчатися в атмосфері поваги до своєї гідності без будь-якої дискримінації за ознакою статі;
- отримувати рівні можливості для навчання, участі в позакласних заходах, доступу до освітніх ресурсів незалежно від статі;
- звертатися зі скаргами до адміністрації ліцею, уповноваженої особи або класного керівника в разі виникнення будь-яких форм дискримінації або насильства;
- отримувати психологічну підтримку від практичного психолога ліцею;
- розраховувати на конфіденційність поданої скарги й захист від переслідування.

4.2. Здобувачі освіти зобов'язані:

- ставитися з повагою до інших учасників освітнього процесу незалежно від їхньої статі;
- утримуватися від будь-яких висловлювань, дій або поведінки, що принижують або дискримінують особу за ознакою статі;
- повідомляти класному керівнику, психологу або адміністрації про відомі їм факти дискримінації, насильства чи домагань.

4.3. Педагогічні й інші працівники ліцею зобов'язані:

- дотримуватися принципів гендерної рівності в педагогічній та іншій діяльності;
- застосовувати гендерно чутливий підхід в освітньому процесі, уникати гендерних стереотипів у спілкуванні й навчальних матеріалах;
- не допускати й не вчиняти будь-яких форм дискримінації, насильства або сексуальних домагань стосовно учнів, колег або інших осіб;

- негайно реагувати на виявлені випадки дискримінації або насильства серед здобувачів освіти й повідомляти про них адміністрації;
- підвищувати свою гендерну компетентність шляхом участі в тренінгах, семінарах й іншому навчанні.

V. ЗАБОРОНЕНІ ДІЇ І ФОРМИ ПОВЕДІНКИ

На території ліцею, у пансіоні, під час навчальних і позакласних заходів, а також у будь-якому комунікаційному середовищі, пов'язаному з діяльністю ліцею (соціальні мережі, месенджери тощо), забороняються:

- будь-які форми прямої або непрямой дискримінації за ознакою статі;
- сексуальні домагання в будь-якій формі — вербальній (образливі висловлювання, жарти сексуального характеру), невербальній (демонстрація матеріалів сексуального характеру, непристойні жести) або фізичній (небажані дотики);
- фізичне, психологічне й економічне насильство за ознакою статі;
- цькування (булінг) за ознакою статі — систематичне приниження, залякування, ізоляція особи у зв'язку з її статтю або невідповідністю гендерним стереотипам;
- поширення матеріалів, що пропагують гендерну нерівність, сексизм, насильство за ознакою статі;
- примушування особи до виконання гендерно-стереотипних ролей або обов'язків усупереч її бажанню;
- переслідування особи, яка повідомила про факти дискримінації або насильства.

VI. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПОРУШЕННЯ І РЕАГУВАННЯ НА НИХ

- 6.1. Будь-який учасник освітнього процесу, який вважає, що стосовно нього або іншої особи вчинено дискримінацію, насильство чи сексуальні домагання за ознакою статі, має право звернутися:
- до класного керівника (для здобувачів освіти) — усно або письмово;
 - до практичного психолога або соціального педагога ліцею;
 - до уповноваженої особи з питань запобігання і виявлення корупції (у разі, якщо порушення вчинено працівником ліцею);
 - до директора ліцею — безпосередньо або через скриньку для анонімних звернень;
 - до батьків (законних представників).
- 6.2. Звернення може бути анонімним. Анонімні звернення розглядаються в порядку, установленому чинним законодавством.
- 6.3. Адміністрація ліцею після отримання повідомлення зобов'язана:

- протягом одного робочого дня вжити заходів щодо припинення порушення і гарантії безпеки постраждалої особи;
 - у строк до 10 робочих днів провести службове розслідування або розгляд ситуації;
 - забезпечити конфіденційність інформації про учасників ситуації;
 - за потреби залучити практичного психолога для підтримки постраждалої особи;
 - у разі виявлення ознак кримінального правопорушення — невідкладно повідомити уповноважені органи (Національну поліцію);
 - поінформувати заявника (за умови збереження конфіденційності) про результати розгляду.
- 6.4. Особа, яка подала звернення, не може бути переслідувана або піддаватися негативним наслідкам з боку адміністрації чи колективу за сам факт звернення.

VII. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ

- 7.1. Особи, винні в дискримінації за ознакою статі, насильстві або сексуальних домаганнях, несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства України: цивільну, адміністративну й кримінальну — залежно від характеру й тяжкості вчиненого.
- 7.2. До здобувачів освіти за порушення цього Положення можуть застосовуватися виховні заходи відповідно до Правил внутрішнього розпорядку ліцею і чинного законодавства.
- 7.3. До педагогічних та інших працівників ліцею за порушення цього Положення можуть застосовуватися дисциплінарні заходи відповідно до трудового законодавства, аж до звільнення.

VIII. ПРОСВІТНИЦЬКА Й ВИХОВНА РОБОТА

- 8.1. Із метою виховання культури гендерної рівності й толерантності ліцей здійснює:
- інтеграцію принципів гендерної рівності в освітні програми й навчальні курси;
 - проведення тематичних класних годин, дискусій, тренінгів, перегляду й обговорення фільмів із питань рівності, поваги й ненасильницьких стосунків;
 - проведення шкільних заходів до відповідних дат (Міжнародний день боротьби з насильством щодо жінок, Міжнародний жіночий день тощо);
 - підвищення кваліфікації педагогічних працівників із питань гендерної рівності й профілактики насильства;
 - залучення батьків до виховного процесу через проведення батьківських зборів, лекцій, інформаційних зустрічей;

- розміщення в ліцеї і пансіоні інформаційних матеріалів про права учасників освітнього процесу, контакти служб підтримки й порядок подання звернень;
 - співпрацю з органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами, центрами соціально-психологічної допомоги.
- 8.2. Практичний психолог ліцею проводить індивідуальні й групові заняття з питань формування ненасильницьких моделей поведінки, самоповаги й поваги до інших, здорових міжособистісних стосунків.

ІХ. МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ

- 9.1. Адміністрація ліцею щорічно здійснює моніторинг стану виконання цього Положення, аналізує звернення і скарги, уживає заходів щодо усунення виявлених порушень.
- 9.2. Результати моніторингу доводяться до відома педагогічного колективу, учнівського самоврядування і батьківської громади.
- 9.3. Ліцей може проводити гендерний аудит відповідно до Методології і критеріїв, затверджених наказом МОН від 05.11.2021 № 1182.

Х. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

- 10.1. Це Положення набирає чинності з дня затвердження наказом директора ліцею.
- 10.2. Це Положення є обов'язковим для ознайомлення всіма учасниками освітнього процесу. Новоприйняті працівники ознайомлюються з Положенням під підпис при прийомі на роботу. Здобувачі освіти та їхні батьки (законні представники) ознайомлюються з Положенням на початку кожного навчального року.
- 10.3. Положення розміщується на офіційному вебсайті ліцею і в загальнодоступних місцях у приміщенні ліцею і пансіону.
- 10.4. Зміни й доповнення до цього Положення вносяться наказом директора ліцею після обговорення з педагогічним колективом, учнівським самоврядуванням і батьківською громадою.
- 10.5. У разі суперечності між нормами цього Положення і чинним законодавством України застосовуються норми законодавства.